

בית לבן בשיכון הוותיקים

יצחק מסיקה

בכתובת הצבאית היה רשום: מעברת בית-לדוד ב' צירף מס' 336. הכתובת הא' מיתית היתה אחרת: שיכון הוותיקים מס' 510, תנ"ה. בין שתי הכתובות מונח גורלו של יצחק מסיקה.

ישנם אנשים המשאירים אחריהם מצבה בצורת מפעל גדול, יצירה רבת-רושם, ספר או שיר. יצחק מסיקה, צעיר אלמוני שי איש אינו יודע לספר עליו הרבה, השאיר אחריו, כמצבה למפעל חייו, בית קטן ולבן של שני חדשים.

בבית יושב אמו, בת טריפולי, לבושת שחורים. לחיה מצולקות מרוב שריטות ששרטה את עצמה, שצורה התדלדל מרוב תלישה. אין היא מסוגלת לדבר על בנה הבכור, רק להכות בעצמה בחזה, בירכיים, בראש. האב הסתיר את כל תמונות בנו, כל נייר שיכול היה להזכיר לאם את האבידה.

יצחק היה המפרנס היחיד. הוא עבד בעבודות חקלאיות, במשק מעברות הקרוב. את כל השכר הביא הבית, כדי לכלכל את הוריו ואת ששת אחיו ואחיותיו, שה גדול ביניהם הוא בן 11, הקטנה בת שנתיים.

בטריפולי, בתנועת-הנוער של השומר הצעיר, קראו לו "זאק". אחרי שש כיתות של בית-ספר הלך למחנה התנועה, קיבל שם הכשרה, בא לארץ במסגרתה, עם עליית-הנוער, לפני שבע שנים, עשרה ח דשים לפני בוא הוריו. מיד אחרי כן הלך לצבא, השאיר את המשפחה בצרפת המרופש, במישטח העצום של מעברות בית-לדוד הצפופות.

אולם יצחק מסיקה ידע מה הוא רוצה: הוא רצה לעזור למשפחתו. הוא לא חשב על שום נשוא אחר — לא על נשואין, לא על בחורות. לא היה לו כסף להתייחס, פעם התאהב בבחורה, מבלי לדבר עזה מלה. "הוא רק ראה אותה בעיניים", הסבירה האם בערבית טריפוליטית, בין לילותיה, "אבל הוא לא הלך איתה. לא היה לו כסף. כל הכסף היה דרוש כדי לקנות נעליים ובגדים לילדיו". אחרי הצבא עבד בקיבוץ של השומר הצעיר, חלב פרות במשך שנה וחצי, עבד אחר-כך בתערוכות. מן המשק הביא שתי לי בנות, נסע אותם מאחורי הבית בשי כון, שרק חלק קטן ממחירו שולם, וכל השאר נשאר רובץ עליו כחוב. בחצר התקין גם קול קטן לתרגולו, שובץ קטן ליונים. את שאר מרצו השקיע בחברו היחיד: כל-זאב שחרחר בשם כושי. בש בוע האחרון הוציא שתי לירות וחצי, קנה לו מספר.

ביום החמישי בא ציריגוס. את שציר תיו האחרונות בבית ניצל כדי לשתול שום ובצל בחצר, לדאוג לרשיין הכלב. "כשאחזור אקנה מגפים לילדות", הבטיח אחרי-כך הצטער ליחידות. טוראי יצחק מסיקה, בן 25, בעל העיניים החומות, השיער השחור והגוף העגלגל, שקט וטוב-לב, נפצע בהפגזה שקדמה לי הסתערות על אחד המוצבים החשובים של המצרים. הוא נפצע בצוואר, צעק: "קחו א תי" באותו רגע נפגע עליי רסיס שני, ששם קץ לחייו. "עכשיו אנחנו גמורים..." התיפחה אמו.

פרחים בשוק הכרמל

מאיר יצחקי

מאיר לצבא כאילו היה בן 18. הוא שירת בחיל הנדסה, שם עסק במכניקה אשר אהב, למד להניח מוקשים ולפרקם, להרי כיב גשרי ברזל על נחלים, לסלול דר- כים וכונות עמדות. לבנות ולהרוס. מאיר יצחקי נהרג בסיני, כמו בחייו, כן גם במותו אין המשפחה יודעת עליו דבר. אין יודעים היכן נהרג ובאיזו צרה. משהו רק אמר להם שהוא נהרג מרימון יד.

המקצוע שרכש במחנה העקורים בגרמניה, כמומחה לעבודות מכניקה עדינה, עזר הרבה לקידומו. אליעזר לא נתקל בקשיים בהשגת עבודה לאחר השחרור. עבד בבית חרושת כמתקן מכשירים אוטומטיים עדינים. לאחר העבודה התמסר ללימודים, הצ' ליה ללמוד בכוחות עצמו ולעבור בחי נות בגרות. שאיפתו הגדולה היתה ללי מוד בסטניון ולהיות מהנדס מכונות. למי טרה זו הקדיש את כל שעותיו, סירב להתחתן ולקשור עצמו בטרם ישיג את מטרותיו.

בשבתות ובמועדים ניצל את זמנו הי פשני לשתי חובביותיו האחרות: טיולים וכדורגל. במשך זמן אף שיחק בקבוצת הכדורגל של הפועל יפו. לפני זמן קצר, התקבל אליעזר לטכניון בחיפה, לשיעורי הערב, חשב להתחיל השנה בלימודים. הוא לא הספיק. ביום הששי שלפני פרוץ הקי רבות נקראו כל חבריו והפועלים שעבדו במקום עבודתו למילואים. אליו לא הגיע צו הקריאה. הוא ארז את חפציו, הכין את תרמילו ובבגדי חאקי חיכה בבית עד אשר באו לקראו.

שוב היה זה ביום הראשון למלחמה. אליעזר ראוץ הוצב ככזקאי בחסימה על דרך נסגיה של המצרים. אולם כשהגיעה לעמדתם שורת גייסים מצרים, אירע מע צור למקלע החסימה וגם הבזוקה לא פע לה כראוי. אליעזר היה בין שני החללים הראשונים של המלחמה.

הם הקטנים. היה זה מאיר שהחליף את שמו, ראשונה ממחמוד ליצחקי. לשאר בני המשפחה אין זה משנה להיקרא בשם מחמוד.

הילדים היו קטנים, האב היה זקן. לא היה מי שיעבוד במשפחת יצחקי. מאיר לא רצה להישאר במקום. הוא הת קבל לכפר הנער בן-שמון, היה במסד של עלית הנוער במשך שנתיים. שם למד קרוא וכתוב. שם למד גם לעבוד ולאהוב את העבודה — ביחוד עבודות מכניקה.

הילדים גדלו, הגיע זמנם לבקר בבית הספר. לא היו להם נעליים. האב כבר מצא עבדה. הוא היה מוכר פרחים בשוק הכרמל בתל-אביב, כשהנסיעה מהסחנה ר חזרה בולעת רבע מהכנסתו היומית. לפי עמים היה גם הולך ברגל. מאיר חזר למעברה. לפני הצהריים עבד בבית מלאי כה למתכת. אחר הצהריים עזר לאביו החלוש למכור פרחים בשוק הכרמל.

מסביב, בפחונים של המעברה, התחלפו השכנים. הותיקים יצאו לדירה קבועה, חל קם שכרו דירות ביפו. אנשים חדשים באו לפחונים. רק משפחת יצחקי נשארה במקום. ההורים סמכו על הבן: "הוא יעבוד וירחי, יוציא אותנו מכאן". מלבדו היו להם חמש בנות קטנות ובן בן שש.

אמו של מאיר לא זכרה בדיוק את תאריך ידתו, וכשמלאו לו 16 שנה הלך

דקלים זקפים וגבוהים, מפוזרים על פני שטח גדול, משווים לשכונת סחנה דרוש שביפו מראה אכזסי. מרחוק נר- אה- האיזור כנאות דשא במדבר של בני ינים ורחובות חסרי צורה ותכנון. אולם ככל שמתקרבים אל השכונה, מתנדפת הי אכזזית כפאטה מורגנה.

במרכז השכונה, בין בתי חימר ער- ביים עלובים, משתרעים פחוני מעברת סחנה דרוש. שורות שורות של פחונים, שכבר אינם מבריקים. על הגגות אבנים כבדות, כדי למנוע בעד הרוח מלשאת עמה את דירות הפז. בין כל שורת פחו- נים, ע מד פחון גדול יותר. זאת המקי לחת הציבורית. שם מתרחצים ילדי הסח- ה: שם כובסות אמיתיות את לבניהם, משם לוקחים מים לבישול. מים יש גם על הקרקע. בשוליות בוך עקיות ובתי עלות ביוב החוצות את הפחונים.

במעברה מכירים אותם כולם. קוראים להם "הפרסים", שם שכאילו בא להביע את עליונותם של תושבי פחונים אחרים, היושבים גם הם באותו מקום שנים על גבי שנים, אחרי שנמלטו בכל מיני אר- צות אחרות. בפרס היה שם משפחת יצחקי משפחת מחמוד. הם גרו בטהראן. האב היה בעל מלאכה לא אמיד, אך פיר- נס את משפחתו בכבוד. כשבאו לארץ ולסחנה דרוש, לפני שש שנים, הביאו עמם גם את מאיר, הבכור בשבעת בני-

בזוקאי שנרשם לטכניון

אליעזר ראון

באחת מאניות המפעלים הקטנות הגיע לבסוף אליעזר לארץ. היה זה ביום הראשון של מלחמת העצמאות.

גם לאחר שנסתיימה המלחמה ומשפחתו של אליעזר הגיעה לארץ, הוא נשאר ב צבא כעובד סטני.

במאה העשרים, קובעות המלחמות את גורלם וחייהם של מרבית אזרחי העולם. גורלו של אליעזר (אולק) ראון, אשר ב-24 שנות חייו הספיק לעבור שלוש מלחמות, נקבע תמיד ביום הראשון לפרוץ המלחמה.

ביום הראשון למלחמת העולם השנייה, פלשו צבאות גרמניה לפולין. העיר הראי שונה שכבשו היתה קליש, עיר מולדתו של אליעזר. הוא היה אז בן שבע שנים. לפני שהעיר נפלה בידי הגרמנים, הצליחה משפחת ראון להימלט מתוך העיר, החלה לנוע מזרחה, בדרכים העמוסות פליטים. מטוסים גרמניים היו צוללים מדי פעם על הבורחים, ממטירים עליהם מטרות אש ועופרת.

כאשר הסתיימה המלחמה, התגלגלה הי משפחה למחנה עקורים בגרמניה המער- בית. שם ישבו עם שאר ניצולי המלחמה, חיכו לתורם לעליה לארץ ישראל. אליעזר ניצל את הזמן לרכוש את מה שהמלחמה גזלה ממנו. הוא היה צנום וחלש, אולם כעל כוח רצון. בבית-ספר מקצועי, שפי תח ארגון אורט עברו ילדי העקורים הי הדים, החל אליעזר לרכוש השכלה וי מקצוע. הוא עבר קורס למכניקה עדינה, סיירו בהצטיינת. הדיפלומה היתה בידו.

"אל תגידו לאבא!"

ולצאת ולחפש עמו יחד באיזה בית חולים שכב אריה. אז כבר לא יכלו להסתיר הבן הבכור, אורי, נסע ומצא כי אריה נקבר בבית הקברות הצבאי בשלח. הוא הביא משם לאב שקיק עפר. "איני אדם דתי", אמר האב, "אולם ישנם רגעים שמזכירים לגלות מגמות כאלה".

מול עיניו עברו בשרשרת תמונות מחייו של בנו שופל. את חייו כו העממי קיבל אריה בבית ספר אליאנס בונה צדק, שם גרה המשפחה בתקופה ההיא. האב רצה כי בנו ילמד שפות. אריה גילה מילדות נסיה לצבאות... הוא קינא קנאה גדולה באחיו הבכור, שהיה בפלמי"ח והשי תתף בקרבות. עד מהרה זכה גם הוא בטבלת האם הראשונה.

באותו היום ירד לים, כשלפתע החלו לצלוף עליו מכיוון מסגד חסן בק היפוואי. הוא נשכב על החולות ובמשך זמן ארוך זחל על החול, לעבר רחוב אלנבי, כשכל הזמן יורים לעברו. לאחר שסיים את לימודיו בגימנסיה הר צליה, היה חבר בצופי הגמנסיה ומיכ בגדני, יצא להכשרת קיבוץ הצופים חצי בגד, במסגרת הנחל. שם שירת בתפקידי מפקד כהה ומפקד מזלקה, לאחר שעבר קורס קצינים, היה מדריך בקבצים אימונים. אלם ההדרכה לא מצאה חן בעיניו והוא ביקש לעבור לתפקיד קרבי כקצין מודיעין. כאשר הסתיימה תקופת שירותו בצבא, חתם אריה על שירות בצבא הקבע, לתי קופה של שנה אחת.

רה, דעו שאנחנו כאן הולכים מתוך מלאו ההכרה בצורך". מלבד המכתב להוריו, כתב אריה עוד פתק. אותו השאיר בידי חבר, למקרה שי יפגע בקרב. סגן אריה (אריק) נפגע בקרב. בשעות הצהריים של הראשון לנובמבר, יצאה יחידה לסיוור.

כשהגיעו ליעד הבחינו בכמה חיילים שישבו לצד הדרך, ומיהרו לעלת בריצה להרים. מיד נפתחה על הסיוור הישראלי אש רובים. נהג הוזל הראשון נפגע. אריק, מפקד הי יחידה, שנסע בוחל הראשון, תפס את מקום הנהג והמשיך להתקדם. כשהרים את ראשו לצפות בשטח, נפגע ונהרג.

חבריו פתחו את המכתב שהשאיר. הוא כתב בו שבמקרה שיפגע, לא ימסרו את הידיעה לאביו החולה, אלא לאמו.

השליח שהביא את הידיעה לשכונת מוני טפירוב בתל-אביב, מסר אותה לאם. האם, עובדת קופת חולים, שגם בנה השני היה בקרבות, העלימה במשך שבוע ימים את דבר מות הבן מהאב. לאחר שבוע לא יכ לה עוד לשותק, סיפרה לבעלה כי אריה נפצע קשה והוא בבית חולים אי-שם.

טוביה כספי, מראשוני העליה השלי- שית, עובד מדינה שיצא לפנסיה בגלל מחלתו, דרש מבנו הבכור לשכור טנדר

אריה כספי